

Lohjan metsänhoitostrategia 2050

Laatija: Lohjan kaupungin metsätyöryhmä

31.03.2021

Sisällysluettelo

Alkusanat	3
Strategian rakenne	4
Strategian linjaukset	5
Toimenpide-ehdotuksia	6
Toiminnan organisointi:	6
Lohjalaiset & Vierailijat:	7
Tulevaisuuden metsienhoitosuunnitelma:	7
Yhteenveto	8

Liite 1: Lohjan metsästrategia 2050 -raportti

Liite 2: Lukuohje

Liite 3: Päätöstukitaulukot ja korkolaskenta

Alkusanat

Syksyllä 2019 palvelutuotanto- ja vetovoimalautakunnan päätösten mukaan perustettiin Lohjan kaupungin metsätyöryhmä. Syyskuussa 2019 Lohjan kaupungin metsätyöryhmä kokoontui ensimmäisen kerran koolle keskustelemaan kaupungin metsien tulevaisuuden linjauksista. Työryhmään valittiin edustajia erilaisista lähtökohdista ja kaupungin eri toiminnoista, jotta metsänkäytön moninaiset käytön vaihtoehdot osattaisiin ottaa huomioon tulevien linjauksien suunnittelussa. Työryhmässä on tällä hetkellä kahdeksan jäsentä, jotka edustavat kaupungin eri metsänhoitoon liittyviä toimialoja sekä heidän lisäksi muutama viranhaltija.

Metsätyöryhmän jäsenet:

1. Forsström Pirjo-Leena, Palvelutuotantolautakunnan puheenjohtaja, Metsätyöryhmän puheenjohtaja
2. Oinonen Rolf, Vetovoimalautakunnan jäsen
3. Salmenpohja Juhana, Vetovoimalautakunnan puheenjohtaja
4. Sarvi Kristian, Palvelutuotantolautakunnan jäsen
5. Selenius Matti, Vetovoimalautakunnan jäsen
6. Perämäki Pasi, Palvelutuotantojohtaja
7. Puustinen Kirsti, Kaupunginpuutarhuri
8. Ruutiainen Tapio, Kaupunkikehitysohjaaja, kaupungingeodeetti
9. Partio Meliina, Projektihenkilö

Työryhmä on vajaan puolentoistavuoden aikana kokoontunut useamman kerran ja tehnyt yhteistyötä Veli-Matti Lähteenmäen (maatalous- ja metsätieteiden maisterin (MMM), Itä-Suomen yliopiston projektitutkija) sekä Itä-Suomen yliopiston kanssa laatiessaan Lohjan kaupungille uutta metsänhoitostrategiaa. Itä-Suomen yliopistossa kehitetään jatkuvasti menetelmiä, joilla voidaan arvioida metsien tuottamia ekosysteemipalveluja. Ekosysteemipalveluista Suomessa ovat perinteisesti olleet etusijalla puuntuotanto ja puun myynnistä saatavat tulot. Metsällä on kuitenkin tärkeä rooli myös mm. virkistysmahdollisuuksien tuottajana ja luonnon monimuotoisuuden ylläpitäjänä. Sen lisäksi metsien säätelyvaikutukset ovat merkittäviä, monilla alueilla jopa kaikkein tärkeimpiä metsien tehtäviä. Säätelyvaikutuksiin kuuluvat mm. hiilidioksidin poisto ilmakehästä, vesivarojen säätely ja eroosion ehkäisy. Yliopisto ei ota kantaa siihen, mihin ekosysteemipalveluihin missäkin metsässä tulisi pyrkiä. On kuitenkin selvää, että kuntien omistamissa metsissä tulisi pyrkiä maksimoimaan ns. yhteiskunnallista hyötyä, jossa otetaan huomioon metsätalouden kaikki vaikutukset sen mukaan, kuinka tärkeitä ne ovat kuntalaisille.

Ekosysteemipalvelujen laskemisen lisäksi Itä-Suomen yliopisto tutkii menetelmiä, jotka helpottavat vaihtoehtoisten metsänkäsitteilystrategioiden vertailua tilanteissa, joissa pitää ottaa huomioon monia eri näkökulmia ja ekosysteemipalveluita. Lohjan kaupungin metsästrategian laadintaan osallistuminen on ollut yliopiston näkökulmasta mielenkiintoinen

hanke, joka on antanut mahdollisuuden testata ja demonstroida niitä menetelmiä, joita yliopistossa on kehitetty ekosysteemipalvelujen ennustamiseksi ja vaihtoehtoisten metsänhoitostrategioiden vertailemiseksi.

Lohjan kaupungin uuden metsänhoitostrategian pohjamateriaalina on käytetty Veli-Matti Lähteenmäen toteuttamaa uudentyyppistä metsästrategista selvitystä, joka pohjautuu Itä-Suomen yliopiston kehittämiin ennuste ja vertailutyökaluihin. Tämän Lohjan metsätyöryhmän laatiman metsänhoitostrategian tarkoituksena on selkeyttää kaupungin metsien hoidon organisointia sekä luoda yhtenäinen pohja uudistetulle kolmitasoiselle metsänhoitosuunnitelmalle. Seuraavissa luvuissa esitellään strategian rakennetta, linjauksia ja toimenpide-ehdotuksia tarkemmalla tasolla.

Strategian rakenne

Metsätyöryhmä ehdottaa Lohjan kaupungille uutta lähestymistapaa metsänhoitosuunnittelulle. Ehdotus uudesta metsänhoitosuunnitelmasta on kolmitasoinen: strateginen, taktinen ja operatiivinen.

1. Strateginen metsänhoitosuunnitelma: koko Lohjan metsäomaisuus yhteenvetona, strategian linjaukset ja toimenpide-ehdotukset.
2. Taktinen metsäaluetasoinen (hoitoluokka) hoitosuunnitelma: yhdistetään ykköstason asiat metsäaluetasojen erityispiirteisiin, suunnitellaan/sovitaan alueittaiset tavoitteet ja metsänhoitomenetelmät.
3. Operatiiviset eli kuviotasoiset metsänhoitosuunnitelmat: siirretään metsäaluetason tavoitteet ja menetelmät käytännön toimiksi ja metsäkuviotasolle, eli esimerkiksi määritellään mitkä kuviot käsitellään / ei käsitellä / suojellaan.

Tällä uudella kolmitasoisella metsänhoitosuunnitelmalla pyritään kohti modernimpaa ja joustavampaa metsänhoitoa, joka mahdollistaa metsien ominaisuuksien huomioimisen sekä tarkemmin kohdistettujen hoitotoimenpiteiden toteuttamisen. Metsätyöryhmän vastuulla on laatia strateginen metsänhoitosuunnitelma, jonka lisäksi he ovat vahvasti mukana suunnittelemassa myös taktista hoitosuunnitelmaa. Metsätyöryhmä ei kuitenkaan ole vastuussa enää operatiivisen tason metsänhoitosuunnitelmien laatimisesta.

Metsätyöryhmä jää toimintaan vielä metsänhoitostrategian laatimisen jälkeenkin. Metsätyöryhmän tarkoitus on jatkossa aika ajoittain kokoontua yhteen ja tarkistaa toteutetaanko Lohjalla heidän strategiansa mukaista metsänhoitoa. Työryhmällä on myös mahdollisuus kommentoida operatiivisen tason metsänhoitosuunnitelmia, vaikka he eivät olekaan päävastuussa niiden laatimisesta.

Strategian linjaukset

Metsätyöryhmän laatiman strategian pohjatietoina on käytetty Veli-Matti Lähteenmäen (MMM) selvitystä sekä vierailevien asiantuntijoiden esityksiä. Metsätyöryhmä ehdottaa Lohjan kaupungin metsänhoidolle seuraavia strategisia linjauksia, jotka tukevat kestäväää ja taloudellisesti kannattavaa metsänhoitoa.

1. Muokkautuva ja joustava metsänhoitosuunnitelma

Tulevaisuudessa Lohjan kaupungin omistamia metsiä ei katsota ainoastaan yhtenä suurena kokonaisuutena vaan jokaisen metsäalueen ominaisuudet ja tarpeet huomioidaan metsänhoitosuunnitelmassa. Kaupungille tehdään yleiset suuntaviivat ohjaamaan metsänhoitoa, mutta kohteita tarkastellaan myös omina metsänhoitoluokka kokonaisuuksina ja niille laaditaan suunnitelmat, joissa huomioidaan alueiden tarpeet ja mahdollisuudet. Jos metsälle on oletettavasti suunnitteilla maankäytöllisiä toimia (maankäytön rakennemalli, yleiskaava) seuraavan 10 vuoden aikana pidättäydytään erinäisistä toimista ennen sitä. Edellä mainitulla käytännöllä pyritään ennakoimaan ja edistämään aikaisempaa paremmin maankäytön ja metsänhoidon toimivaa yhteistyötä.

2. Monimuotoisuuden lisääminen ja säilyttäminen kaupungin omistamissa metsissä

Metsissä elää merkittävä osa kaikista Suomen eliöistä sekä eläimistä, joten metsien monimuotoisuuden ylläpitäminen ja edistäminen on yksi metsätyöryhmän tärkeimmistä strategisista linjauksista. Metsien monimuotoisuuden ylläpitäminen (puut, kasvit, eliöt, eläimet, jne.) parantaa metsien resilienssiä sekä antaa lajeille paremmat mahdollisuudet selvitä ilmastonmuutoksen tuomista muutoksista.

3. Puuston arvon kasvattaminen nykyisestä

Metsästrategiaa laadittaessa ei tule unohtaa metsien taloudellisia mahdollisuuksia. Metsätyöryhmä haluaakin nostaa yhdeksi strategiseksi linjaukseksi vuotuisen hehtaarikohtaisen tuoton parantamisen (€/ha). Hehtaarikohtaista tuottoa on mahdollista parantaa mukauttamalla korkokantaa metsien tarpeiden mukaisiksi. Puuston kasvattamisella nykyistä vanhemmaksi nostetaan hehtaarikohtaista tuottoa, jonka myötä metsien kiertoaika pitenee sekä hiilivarastot ja virkistysarvot kasvavat.

4. FSC sertifiointin hankkiminen

FSC sertifiointilla Lohjan kaupunki vahvistaa omaa imagoaan vastuullisena metsänomistajana sekä turvaa metsistä saatavien hyötyjen säilymisen myös tuleville sukupolville. Metsäsertifiointin avulla voidaan ulkopuolisen tahon toimesta todentaa, että Lohjan metsäomaisuutta hoidetaan taloudellisesti, sosiaalisesti ja ekologisesti kestäväällä tavalla. Sertifioidusta lähteestä olevalle puutavaralle on olemassa suurta kysyntää, mikä mahdollistaa korkeamman markkinahinnan puun myynnin yhteydessä.

5. Metsien virkistysarvojen lisääminen

Metsätyöryhmän näkemyksen mukaan metsät ja luonto on tärkeä osa lohjalaisten elämää ja Lohjan kaupunkia. Ihmisten luontosuhteesta ja sen tärkeydestä on viime aikoina alettu keskustelemaan valtamediassa ja nykyinen koronatilanne on antanut tälle keskustelulle vielä lisää tuulta purjeiden alle. Lohjan perinteet ja valtamedian trendit huomioiden metsätyöryhmä haluaa lisätä metsien virkistysarvoja Lohjan alueella. Metsien virkistysarvoja lisäämällä taataan se, että kuntalaiset jatkossakin pääsevät nauttimaan monipuolisesta lähiluonnosta päivittäin.

Toimenpide-ehdotuksia

Toimenpide-ehdotuksilla edistetään työryhmän strategialinjauksien toteutumista. Metsätyöryhmä on jakanut laaditut toimenpide-ehdotukset kolmeen osakokonaisuuteen: toiminnan organisointi, lohjalaiset & vierailijat sekä tulevaisuuden metsienhoitosuunnitelma. Toiminnan organisointi kokonaisuuteen on koottu sellaiset toimenpiteet, jotka tulisi toteuttaa ennen tulevan metsänhoitosuunnitelman laatimista. Tulevaisuuden metsienhoitosuunnitelma vuorostaan sisältää toimenpiteitä, jotka pitäisi sisällyttää ja ottaa huomioon uutta hoitosuunnitelmaa tehdessä ja lohjalaiset osuudessa on muutama ehdotus siitä, kuinka kuntalaisille saataisiin enemmän tietoa Lohjan kaupungin metsien käytöstä.

Toiminnan organisointi:

1. Selkeytetään metsänhoidon työnjakoa sekä edistetään yhteydenpitoa eri tahojen kesken
 - Talousmetsistä (esitykset myynneistä + hoitotoimenpiteistä) vastaa sen hetkinen metsätoimija (esimerkiksi MHY), Lohjan kaupungin puutarhuri on vastuussa lähi- ja virkistysmetsistä
2. Määritellään kenen vastuulle suojelualueiden ja mahdollisesti ennallistettavien soiden sekä uusien suojelualueiden tutkiminen/perustaminen tulee

3. Jatkossa kaupungin sisäistä koordinoitua työtä tehdään maankäytön ja kaavoituksen kehikotryöryhjän sisällä
 - o Esimerkiksi maankäytön huomioiminen kaavoituksessa ja metsänhoidossa, ympäristönsuojelun ja palvelutuotannon sisäistä yhteydenpitoa metsäasioihin ja uusien suojelualueiden tutkimiseen/perustamiseen liittyen edistetään
4. Aineistojen yhdenmukaistaminen (metsävarojen inventointi) ja ajantasaisen metsävaratiedon ylläpito
5. Arvioidaan tarve kilpailuttaa metsänhoitosuunnitelman/toteuttajan ylläpitäjä
 - o Ennen kilpailutuksen toteuttamista tutkitaan mitä muut kunnat ovat vastaavassa tilanteessa tehneet

Lohjalaiset & Vierailijat:

6. Metsätiedottamisen lisääminen kaupungissa sekä asukasyhteyden vahvistaminen
7. Kuntalaisien karttapalvelun tiedot päivitetään metsäasioiden osalta (lähimetsät, virkistysmetsät, ulkoilureitit, jne.)
8. Metsien hyödyntäminen matkailukäytössä

Tulevaisuuden metsienhoitosuunnitelma:

9. Toteutetaan metsäalueiden luokittelu viiteen eri hoitoluokkaan
 - o Talousmetsät
 - o Arvometsät
 - o Ulkoilu- ja virkistysmetsät + Suojametsät (meluvallien päällä olevat metsät, muutoin melulta tms. "saasteelta" suojaavat metsäalueet)
 - o Lähimetsät
 - o Suojelualueet
 - i. Inventoinnin yhteydessä jaotellaan suojelualueet METI-luokittelun mukaisesti. METI-suojeluluokat määrittävät mitä metsänhoidollisia menetelmiä milläkin alueella on mahdollista toteuttaa sekä saako alueella liikkua vai ei.
10. Jokaiselle hoitoluokalle tehdään räätälöity metsänhoito-ohjeistus/suunnitelma, joka ottaa huomioon alueiden omat erityispiirteet ja mahdolliset rajoitukset (taktisen tason suunnittelu)
11. Joutomaat hiilinieluiksi
12. Puulajidiversiteetin monipuolistaminen
13. Selvitetään soiden ennallistamismahdollisuudet
14. Metsänsuunnittelun sisäisen korkokannan laskeminen → vastaa aikaisempaa paremmin kaupungin pitkäjänteisen metsänhoidon tavoitteisiin
15. Metsänhakkuu ja -hoitomenetelmien monipuolistaminen
16. Bioenergian hyödyntäminen paikallisesti (myydään lähelle)

17. Lohjan kaupungille oman luonnonmukaisen arboretum-alueen perustaminen jo nykyisten alueiden läheisyyteen
18. Virkistysmetsäalueiden (muut kuin puistomaiset liikunta-alueet) pinta-alaa kasvatetaan nykyisestä
19. Maaomaisuuden ylläpito ja kasvattaminen (hiilinielujen ja suojelualueiden kasvattaminen, rakennettavan maaomaisuuden määrällinen ylläpito/kasvattaminen)

Yhteenveto

Metsätyöryhmä laatiman strategian tavoitteena on parantaa kaupungin metsien tilaa sekä tuottoa pitkällä aikavälillä hyödyntämällä uusia metsänhoidon suosituksia. Yleisesti ottaen Suomessa on metsiä hoidettu pääsääntöisesti pörssiyhtiöiden/yksityisen puolen metsänhoito-oppien mukaisesti. Yksityisen puolen metsänhoito-opit keskittyvät sijoitetun pääoman tuoton maksimointiin, koska pääoman tuottovaatimukset sekä hinta ovat korkeammat kuin julkisella puolella. Metsätyöryhmä haluaakin muuttaa Lohjan kaupungin tuottovaatimuksia laskemalla sisäistä korkokantaa.

Pitkällä aikavälillä tarkasteltuna sisäisen korkokannan laskeminen ei vaikuta negatiivisesti kaupungin metsistä saamiin tuottoihin. Korkokannan laskeminen mahdollistaa kiertoajan jatkamisen, jonka myötä kaupungin metsät ovat aikaisempaa puustoisempia ja puustopääoman määrä kasvaa, kun metsien annetaan kasvaa nykyistä vanhemmiksi ja järeämmiksi. Käytännössä tämä kiertoajan jatkaminen ja korkokannan laskeminen tarkoittaa sitä, että seuraavien 20 vuoden aikana Lohjan kaupunki pidättäytyy normaalia enemmän hakkuistaan ja antaa metsille aikaisempaa enemmän kasvuaikaa. Hakkuista pidättäytyminen vähentää tietenkin metsistä saatavaa tuottoa aluksi. Kuitenkin metsien kasvattaminen nykyistä kauemmin lisää hehtaarit tuottoa, joten 20 vuoden päästä näistä kauemmin kasvatetuista metsistä on mahdollista saada aikaisempaa paremmat tuotot.

Metsätyöryhmän uudella strategialla halutaan myös selkeyttää Lohjan kaupungin omistamien metsien hoidon organisointia sekä vastuualueita. Organisoinnin sekä vastuiden selkeyttämisen lisäksi metsätyöryhmä tavoittelee uudistunutta ja nykyaikaista metsänhoitosuunnitelmaa, joissa huomioidaan erilaisten metsien erilaiset kasvatus- ja hakkuutarpeet. Tämän lisäksi hoitosuunnitelmissa huomioidaan aikaisempaa paremmin metsien lajien hyvinvointi ja monimuotoisuus. Metsänhoitosuunnitelma päivitetään myös vastaamaan nykyistä ajatusmallia, jossa hoitomenetelmät monipuolistuvat ja metsien muutkin kuin vain taloudelliset arvot tulee huomioida suunnittelussa.

Lohjalla 31.03.2021

Lohjan kaupungin metsätyöryhmä

